

החלטת ועדת האתיקה בקובלנה של

היועץ המשפטי לממשלה נגד ח"כ אחמד טיבי

מיום ח' בתמוז התשס"ג - 8 ביולי 2003

1. הקובלנה

1.1 בפברואר 2003 העביר היועץ המשפטי לממשלה לטיפול של ועדת האתיקה של חברי הכנסת תיקי חקירה כנגד ח"כ אחמד טיבי וח"כ מוחמד ברכה, המתייחסים למעשים הבאים:

- (א) כניסה לשטחי A ללא אישור אלוף הפיקוד;
- (ב) סירוב להתייצב לחקירה.

1.2 היועץ המשפטי לממשלה החליט לסגור את תיקי החקירה ולא להגיש כתבי אישום, עקב חלופי הזמן, עקב השאלות שעולות בדבר גדר החסינות המהותית של חברי הכנסת בקשר לכניסה לשטחי A (אף שעל פניו נראה, לדברי היועץ המשפטי לממשלה, שהמעשים הנזכרים אינם חוסים תחת החסינות המהותית), וכן עקב השאלה בדבר האפשרות הריאלית להסרת חסינותם.

על אף סגירת תיקי החקירה, החליט היועץ המשפטי לממשלה להעביר את חומר החקירה לטיפול של ועדת האתיקה.

1.3 לגבי הכניסה לשטחי A -

עוד ביום 12.9.2001 כתב היועץ המשפטי לממשלה ליושב ראש הכנסת וביקש להסב את תשומת לבם של חברי הכנסת בדבר החובה החוקית לקבל את אישור אלוף הפיקוד לכניסה לשטחי A, וכי אי קבלת אישור כאמור מהווה עבירה על החוק.

וכך כותב, בין היתר, היועץ המשפטי לממשלה:

"בשל המצב הבטחוני במהלך השנה האחרונה, הוציאו אלופי הפיקוד צווים המכריזים על שטחי A כשטח צבאי סגור. בהתאם לצווים אלה אסורה כניסה של אזרחים ישראליים לשטחי A בלא קבלת אישורו של אלוף הפיקוד לכניסה למקום. מטרת הצווים היא שמירה על בטחונם האישי של אזרחי המדינה. החובה לקבל אישור האלוף כאמור חלה גם על חברי הכנסת. אי קבלת אישור האלוף, אשר בידי מידע קונקרטי על המצב והסכנות בפועל ועל התרעות קיימות, עלול להעמיד את הנכנסים בפני סכנות חיים, ואין זו כיום אמירה גרידא. מעבר לכך, כניסה בלא אישור האלוף מהווה עבירה על החוק..."

מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה הופץ בין חברי הכנסת על ידי מזכיר הכנסת ביום 20.9.2001.

על פי העובדות שבתיקי החקירה, שהועברו כאמור לטיפול של ועדת האתיקה, על אף מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה, נכנסו חברי הכנסת אחמד טיבי ומוחמד ברכה, בתחילת שנת 2002, לשטחי A בלי לקבל אישור מאת אלוף הפיקוד.

1.4 לגבי אי התייצבות לחקירת משטרה

על פי העובדות שבתיקי החקירה נגד ח"כ מוחמד ברכה, הוגשה תלונה על ידי שוטר משמר הגבול על כך שבעת הגיעו למחסום ליד בית לחם ביום 21.5.2002 ולאחר שהתבקש להציג תעודה מזהה, דחף ח"כ מוחמד ברכה את השוטר וקילל אותו. בעקבות כך הוא זומן לחקירה, אך נמסר כי הוא עזב את החקירה ומאז מסרב להתייצב להשלמת החקירה.

גם ח"כ אחמד טיבי זומן לחקירה (בתיק אחר) אך סירב להתייצב.

היועץ המשפטי לממשלה הודיע לשני חברי הכנסת כי חובתם, ככל אדם, להתייצב לחקירה משטרה אליה זומנו.

2. תגובת הנקבלים

2.1 לגבי הכניסה לשטחי A

ביום 27.6.03 הופיעו חברי הכנסת אחמד טיבי ומוחמד ברכה בפני ועדת האתיקה וטענו כי הם הופיעו מטעמי נימוס בלבד ומתוך כבוד לועדה, הואיל ולדעתם, משנסגרו תיקי החקירה על ידי היועץ המשפטי לממשלה - לא היה מקום מצדו להביאם בפני ועדת האתיקה.

לטענתם, הם נכנסו לשטחי A כדי למלא את תפקידם כחברי הכנסת, במסגרת חופש התנועה שהוא חלק בלתי נפרד מעבודתו של חבר הכנסת, ואין זה ענין לועדת האתיקה.

2.2 לגבי הסירוב להתייצב לחקירה

2.2.1 ח"כ אחמד טיבי טען שהוא סירב להתייצב לחקירה אליה זומן בנימוק שמדובר בחקירה פוליטית.

2.2.2 ח"כ מוחמד ברכה כתב ביום 23.7.2002 מכתב מפורט ליועץ המשפטי לממשלה בענין החקירה שאליה מתייחסת הקובלנה לגביו.

במכתבו טוען ח"כ ברכה כי זומן לחקירה במשטרה עקב תלונה שהגיש שוטר מג"ב בגין תקיפה, וזאת על אף שהשוטר עצמו, בתלונתו, אמר שזיהה את ח"כ ברכה אחרי שקיבל את כרטיס חבר הכנסת שלו, ולמרות זאת דרך את נשקו וכיוון אותו לעברו.

לטענת ח"כ ברכה, השוטר לא נחקר במשטרה ותחת זאת ח"כ ברכה הוא שהוזמן לחקירה, ונשאל אם לא היה צריך להניח שהשוטר הוא דיסלקטי ולכן לא הצליח לקרוא את הכתוב בתעודה שלו וגם שחשב שמדובר בתעודת חבר כנסת מזוייפת.

לטענת ח"כ ברכה, אחרי השאלות האלה הוא החליט לקום ולא להמשיך להחקר.

כפי שפורט במכתבו של ח"כ ברכה, אין זה המקרה הראשון שבו הוא מוזמן לחקירת משטרה על פעילותו כחבר הכנסת.

וכך כותב ח"כ ברכה במכתבו:

"... ברצוני להבהיר שאין לי כל רצון להיות שותף לנסיון המשטרה להפוך את החקירות האלה למחזה שגור ואין לי שום כוונה לשתף פעולה עם המגמות הפרובוקטיביות האלה.

יתרה מזו, תפקידי כחבר כנסת לעקוב ולבקר את פעילות הממשלה ואיפה שהממשלה פועלת זכותי לדעת מה ואיך היא פועלת, במיוחד לאור הפשעים שהיא מבצעת נגד העם הפלסטיני בשטחים.

בנוסף, כמי שנבחר על בסיס מצע שדוגל בשלום ובהידברות, חובתי וזכותי לפעול בכל במה ובכל מקום לקדם את המטרות שלשמם נבחרתי לכנסת.

על כן, כפי שהודעתי ליו"ר הכנסת ח"כ אברהם בורג ביום ה-22.7.2002, איני מוכן להתייצב להזמנה האחרונה להיחקר במשטרה.

אם למשטרה יש ראיות כלשהן על עבירה כלשהי, אני מזמין אותה להיפגש בבית המשפט, ומבחינתי ההצגה המשטרית הסתיימה."

3. החלטת ועדת האתיקה

ועדת האתיקה דנה בקובלנה בישיבותיה בימים 24.6.2003, 17.6.2003 ו- 1.7.2003 ולהלן החלטתה:

3.1 לגבי הכניסה לשטחי A וללא אישור אלוף הפיקוד

גם אם היועץ המשפטי לממשלה החליט לסגור את תיקי החקירה, אין פירושו של דבר שלא היתה במקרה זה הפרה של כלל מכללי האתיקה.

בכניסה כאמור לשטחי A ללא אישור אלוף הפיקוד ולאחר שחברי הכנסת היו מודעים למשמעויות כאמור במכתבו של היועץ המשפטי לממשלה מיום 12.9.2001 שהובא לידעתם, יש משום הפרה של כלל 2 לכללי האתיקה הקובע:

3.1.1 "חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו ואת חובותיו כחבר הכנסת וימנע משימוש בלתי ראוי בחסינויותיו".

3.1.2 לאור הזמן הרב שחלף, החליטה ועדת האתיקה, בתוקף סמכותה לפי סעיף 13ד (ד1) לחוק חסינות חברי הכנסת זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (להלן - חוק החסינות), להטיל על חברי הכנסת אחמד טיבי ומוחמד ברכה הערה, בגין כניסתם לשטחי A ללא אישור אלוף הפיקוד.

3.1.3 ועדת האתיקה שבה ומזכירה לכל חברי הכנסת כי כניסה לשטחי A ללא אישור אלוף הפיקוד עלולה להעמיד את חברי הכנסת ואת כוחות הבטחון בפני סכנה לבטחונם האישי. בנוסף, מדובר בעבירה על החוק - הפרת חובה חוקית לפי סעיף 287 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

3.2 לגבי הסירוב להתייצב לחקירה

3.2.1 על פי חוק החסינות, אין לחבר הכנסת חסינות מפני חקירה במשטרה וחובתו, ככל אדם, להתייצב לחקירה אליה זומן. סירוב של חבר הכנסת להתייצב לחקירת משטרה מהווה מעשה שאינו הולם את מעמדו ואת חובותיו כחבר הכנסת ויש בו שימוש בלתי ראוי בחסינויותיו כחבר הכנסת, ולפיכך מהווה הדבר הפרה של כלל 2 לכללי האתיקה.

3.2.2 ועדת האתיקה החליטה, בתוקף סמכותה לפי סעיף 13ד (ד1) לחוק החסינות, להטיל על חברי הכנסת אחמד טיבי ומוחמד ברכה נזיפה, בגין אי התייצבותם לחקירת המשטרה אליה זומנו.

3.3 ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.